

ชื่อเรื่อง เครื่องช่วยโรงเรียนเด็กไทยฟันดีอำเภอวัดเพลง : มิติใหม่ของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
ชื่อผู้นำเสนอ ทนตแพทย์อิสราณวิวัฒน์ ยงพิศาลภพ
หน่วยงาน ฝ่ายทันตสาธารณสุข โรงพยาบาลวัดเพลง

บทคัดย่อ

การสำรวจสุขภาพช่องปากประชากรในเขตอำเภอวัดเพลงปี โดยฝ่ายทันตสาธารณสุข โรงพยาบาลวัดเพลง เป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องตามแผนงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี ผลการสำรวจพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนอายุ 3 ปี มีแนวโน้มการปราศจากโรคฟันผุเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แม้ว่าโดยภาพรวมสามารถดูแลให้เด็กกลุ่มนี้ปราศจากฟันผุได้มากขึ้น การเกิดโรคฟันผุยังถือเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการดูแลเป็นอย่างดี เด็กส่วนใหญ่เริ่มได้รับการฝึกนิสัยแปรงฟันบ้างแล้ว แต่ประเด็นปัญหาที่พบคือ การที่ผู้ปกครองปล่อยให้เด็กแปรงฟันด้วยตนเอง ดังนั้นคุณภาพของการดูแลอนามัยช่องปากจึงยังคงเป็นปัญหานอกจากนี้การจัดระบบการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ จึงเป็นมาตรการที่ควรได้รับการพัฒนาให้เกิดความครอบคลุมต่อเนื่องและเป็นระบบ การตีมนมเป็นปัจจัยสำคัญอีกประเด็นหนึ่งต่อการเกิดโรคฟันผุในเด็กกลุ่มนี้ ทั้งนี้พบว่า แม่โรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะจัดนมจืดให้แก่เด็กแล้วก็ตาม แต่เด็กส่วนใหญ่ยังคงตีมนมหวานและนมเปรี้ยวเมื่ออยู่ที่บ้าน

ในกลุ่มเด็กวัยเรียน พบว่า สภาวะการเกิดโรคฟันผุดีขึ้น โดยมีร้อยละของเด็กอายุ 12 ปี (ป.6) ที่ปราศจากฟันผุเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 19.53 เป็น ร้อยละ 34.65 แต่มีประสบการณ์เป็นโรคฟันผุ ถอน อุด เท่ากับ 1.80 ซึ่งต่อคน โดยสูงกว่าเป้าหมายระดับประเทศที่ตั้งไว้ไม่เกิน 1.50 ซึ่งต่อคน ประเด็นปัญหาสำคัญที่ยังคงเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการป้องกันและควบคุมโรคฟันผุในเด็กกลุ่มนี้ คือ พฤติกรรมการบริโภคขนมกรุบกรอบ และการดื่มน้ำอัดลม ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามกระแสนิยม มาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการวางแผนการทำงานเชิงรุก เพื่อมุ่งหวังให้เกิดการส่งเสริมและป้องกันโรคฟันผุให้กับประชาชนชาววัดเพลงมากกว่าการลดโรค เหตุที่กล่าวเช่นนั้น เพราะรอยฟันผุเป็นโรคที่มีหลายสาเหตุหรือปัจจัยร่วมกันหลายอย่าง (multifactorial disease) ในฐานะผู้ดูแลสุขภาพช่องปากของประชาชน สิ่งที่ได้ดีที่สุคนั้นคือ การให้ความรู้เรื่องการดูแลตนเองอย่างถูกวิธี โดยฝ่ายทันตสาธารณสุขได้มีการวางแผนและดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในเรื่องการรณรงค์อย่างมีสีสัน เพื่อจูงใจให้ประชาชนเอาใจใส่พฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของตนเองให้มากขึ้น

กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนที่ดำเนินงานในปัจจุบัน มุ่งเน้นที่การจัดการสิ่งแวดล้อม การเพิ่มศักยภาพของเด็กและผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคีต่างๆ โครงการส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียน และการประกวดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียนช่วงหลายปีที่ผ่านมา ทำให้เกิดนวัตกรรม รูปแบบ และแนวทางในการทำงานใหม่ๆ ที่สร้างทัศนคติของครูและนักเรียนในการดูแลสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการบูรณาการในหลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การสร้างนโยบายส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียน การจัดสิ่งแวดล้อม และโครงการต่างๆ ผลการดำเนินงานทำให้สามารถค้นพบโรงเรียนที่มีศักยภาพสูง สามารถดำเนินงานโครงการพัฒนาสุขภาพนักเรียนได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 300 โรงเรียนทั่วประเทศ ซึ่งสามารถเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่นๆ และสามารถพัฒนาให้เป็นกลุ่มแกนนำขยายแนวทางการดำเนินงานต่อไป

การดำเนินงานในรูปแบบเครือข่าย เป็นการเผยแพร่รูปแบบที่ประสบความสำเร็จ หรือร่วมกันพัฒนารูปแบบ และสนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกัน มีความเสมอภาคในการทำงาน และเรียนรู้จุดเด่นของสมาชิกเครือข่าย ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนด้านการส่งเสริมสุขภาพจำเป็นต้องมีเป้าหมายร่วมในการทำงานร่วมกัน จึงควรเริ่มต้นจากประเด็นที่มีขอบข่ายชัดเจน และเป็นประเด็นที่สมาชิกเครือข่ายมีองค์ความรู้และทักษะบางส่วนเป็นพื้นฐาน ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพช่องปาก เนื่องจากโรงเรียนมีความคุ้นเคยจากการดำเนินงานเฝ้าระวังทันตสุขภาพเด็กนักเรียนมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ประกอบกับปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดโรคในช่องปากมักเป็นปัจจัยร่วมกับโรคเรื้อรังอื่นด้วย เช่น การบริโภคน้ำตาลล้นเกิน การบริโภคอาหารว่าง เป็นต้น และสามารถพัฒนาสู่ประเด็นการส่งเสริมสุขภาพประเด็นอื่นต่อไปในอนาคต

คปสอ.วัดเพลง จึงได้ริเริ่มการดำเนินงานโครงการพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี โดยได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมดอำเภอดำเนินสะดวกจำนวน 8 แห่ง (สังกัด พื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 1) ภายใต้การสนับสนุนจากศูนย์อนามัยที่ 4 ราชบุรี ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี โดยมีกิจกรรมที่มีการดำเนินงานโดยเครือข่าย ได้แก่ การประชุมจัดทำแผนโครงการ การศึกษาดูงานในเครือข่าย ค่ายพัฒนาศักยภาพแกนนำนักเรียน โครงการยุวทันตรักษ์ การประกวดผลงานของนักเรียน การจัดทำสื่อหมุนเวียน ฯลฯ

อีกทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่าย และระหว่างเครือข่ายในเวทีระดับประเทศ ก่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดีอำเภอดำเนินสะดวก เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการดำเนินงานเป็นเครือข่าย การกระตุ้นให้คนในชุมชนได้รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของโครงการ ตลอดจนการตระหนักในเรื่องของการดูแลสุขภาพของตนเองที่มองภาพไปถึงสุขภาพองค์รวม หรือที่เราเรียกว่า ความแตกฉานด้านสุขภาพ (Health Literacy)

กำหนดวัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดีอำเภอดำเนินสะดวก
2. เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในเครือข่าย

รายชื่อโรงเรียนในเครือข่ายอำเภอดำเนินสะดวก (สพท.ราชบุรี เขต1)

1	โรงเรียนวัดศรีธาราราษฎร์	ต.วัดเพลง	อ.วัดเพลง
2	โรงเรียนอนุบาลวัดเพลง	ต.วัดเพลง	อ.วัดเพลง
3	โรงเรียนเรืองวิทย์พระฤทัย	ต.วัดเพลง	อ.วัดเพลง
4	โรงเรียนจรรยาวิทย์วิทยาประชากุล	ต.วัดเพลง	อ.วัดเพลง
5	โรงเรียนวัดแจ้งเจริญ	ต.จอมประทัด	อ.วัดเพลง

- 6 โรงเรียนบ้านปากสระ ต.จอมประทัด อ.วัดเพลง
 7 โรงเรียนวัดเกาะศาลพระ ต.เกาะศาลพระ อ.วัดเพลง
 8 โรงเรียนวัดเวียงทูน ต.เกาะศาลพระ อ.วัดเพลง

ผู้ประสานเครือข่าย : ทพ.อิศรานุวัฒน์ ยงพิศาลภพ รพ.วัดเพลง

นางบรรเจิด อุ๋นมณีรัตน์ ผอ.รร.วัดศรีธา

ราชบุรี

แนวคิดและมาตรการในการพัฒนา

ตารางสรุปกิจกรรมเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดีอำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ตามกฎบัตรออตตาวา¹

(อ้างอิงจากการประชุมมหกรรมเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี วันที่ 26-27 ส.ค.52)

กฎบัตรออตตาวา	กิจกรรม	ผลที่เกิดขึ้น	ข้อสรุปสิ่งค้นพบ
1.นโยบายสาธารณะ	-การแปรงฟันหลัง อาหารกลางวันทุกวัน -นโยบายงดจำหน่ายลูก อม ขนมกรุบกรอบ -จัดอาหารที่มีประโยชน์ ต่อทันตสุขภาพ	มีแนวทางปฏิบัติที่ ชัดเจน และต่อเนื่อง ทำให้เด็กนักเรียนลดการ บริโภคอาหาร/ขนม/ เครื่องดื่มที่เสี่ยงต่อโรค ในช่องปาก และมีทักษะการแปรง ฟันอย่างถูกวิธี	-ผู้บริหารสถานศึกษาเห็น ความสำคัญของการ ส่งเสริมทันตสุขภาพใน โรงเรียน และสนับสนุนการ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง -การมีส่วนร่วมของทุก ภาคส่วน ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
2.สิ่งแวดล้อมที่สนับสนุน	-จัด/สร้างสถานที่แปรง ฟัน และสถานที่เก็บ อุปกรณ์แปรงฟันที่ถูก สุขลักษณะ -กิจกรรมเสริมแปรงฟัน ตอนเช้าตอนเช้าแถว เคารพธงชาติ	เด็กนักเรียนมีอุปกรณ์ การแปรงฟันทุกคน และสามารถจัดกิจกรรม แปรงฟันหลังอาหาร กลางวันได้ทุกวัน	-โรงเรียนมีงบประมาณไม่ เพียงพอ -ชุมชนสนับสนุน งบประมาณในการจัด สถานที่แปรงฟัน และ จัดหาอุปกรณ์แปรงฟัน
3.ทักษะชีวิตของบุคคล	-อบรมแกนนำนักเรียน “ค่ายต้นกล้าฟันดีวัด เพลง” -กิจกรรมพัฒนาทักษะ ได้แก่	-แกนนำนักเรียนเผยแพร่ ความรู้สู่รุ่นน้อง เพื่อน นักเรียน และชุมชน ใกล้เคียง -เด็กนักเรียนและ	-สร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน -ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็น ความสำคัญ และมี

กฎบัตรรอดตาย	กิจกรรม	ผลที่เกิดขึ้น	ข้อสรุปสิ่งค้นพบ
	แข่งขันแปรงฟัน -กิจกรรมรณรงค์ ได้แก่ วาดภาพระบายสี ประกวดทำสื่อ ฟันดีมี รางวัล	ผู้ปกครองมีความรู้และ ทักษะในการดูแลสุขภาพ ช่องปาก	ทัศนคติที่ดีต่อการดูแล สุขภาพช่องปาก
4.การกระทำการของ ชุมชน	-เดินรณรงค์ทันตสุขภาพ ในชุมชน -ป้ายการบริโภคขนม อย่างถูกวิธี ในร้านค้า -ชมรมคนรักฟันอำเภอ วัดเพลงเข้ามาช่วยงาน กิจกรรมเครือข่าย	-ประชาชนในพื้นที่ ใกล้เคียงเห็นความสำคัญ และมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับ การดูแลสุขภาพ ช่องปาก	-ข้อความรณรงค์ ต้อง สร้างสรรค์ ไม่ส่งผล กระทบทางลบต่อทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง -ร้านค้าบางแห่งไม่ร่วมมือ เนื่องจากส่งผลกระทบต่อ รายได้
5.ทิศทางการใหม่ในการ บริการ	-จัดระบบส่งต่อนักเรียน ที่มีปัญหาสุขภาพช่อง ปากมารับการรักษาที่ สถานบริการสาธารณสุข ได้แก่ สถานีอนามัย	-นักเรียนไม่มีฟันถาวรผุที่ ยังไม่ได้รับ การรักษา	-การประสานงานที่ดี ระหว่างเครือข่ายโรงเรียน และเครือข่ายสถาน บริการสาธารณสุขระดับ อำเภอ (CUP)

รูปที่ 1 ที่มาของการจัดตั้งเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี

ตาราง SWOT Analysis วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดีอำเภอวัดเพลง
(อ้างอิงจากการประชุมมหกรรมเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี วันที่ 26-27 ส.ค.52)

	ปัจจัยสำเร็จ	ปัจจัยเสี่ยง
ปัจจัยภายใน	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้บริหารเห็นความสำคัญ 2.แผนงานชัดเจน 3.ทำงานเป็นทีม 4.บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือ ใฝ่รู้ และกระตือรือร้น ปฏิบัติอย่างจริงจัง 5.เป็นการดำเนินงานต่อยอดโครงการเดิม 	<ol style="list-style-type: none"> 1.ขาดระบบประสานงานติดตามผล 2.งบประมาณมีจำกัด 3.ภาระงานของครูมาก ซ้ำซ้อน 4.บุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนน้อย บางส่วนขาดความตระหนัก และไม่ร่วมมือ 5.สถานที่ของโรงเรียนไม่เอื้อต่อกิจกรรม
ปัจจัยภายนอก	<ol style="list-style-type: none"> 1.หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ สนับสนุน 2.มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับประเทศ 3.นโยบายภาครัฐสนับสนุน ทั้ง กระทรวงสาธารณสุข และ กระทรวงศึกษาธิการ 4.ชุมชนเข้มแข็ง สนใจเรื่องสุขภาพมากขึ้น 5.ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก 6.สื่อมวลชน สื่อสารณะมีหลากหลาย และเข้าถึงประชาชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจ บัณฑิตการดูแลนักเรียนให้ครู 2.ร้านค้าไม่ให้ความร่วมมือ 3.สื่อโทรทัศน์สวนทาง เร่งให้เกิดการบริโภคที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ 4.ขาดสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

1. สอดคล้องกับนโยบายทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศจนถึงระดับหน่วยงาน รวมทั้งนโยบายของผู้บริหาร
2. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ชุมชน และผู้ปกครองให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการจัดกิจกรรม
3. ครู และนักเรียน ทำงานเป็นทีม มีความทุ่มเทในการทำงาน และให้ความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง
4. การบูรณาการโครงการร่วมกับโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โครงการเด็กไทยทำได้ และโครงการส่งเสริมทันตสุขภาพอื่นๆ ที่มีการดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว
5. การประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานสาธารณสุข และหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน
6. โรงเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในและภายนอกเครือข่าย โรงเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างไม่เป็นทางการ ในด้านวิชาการ แบ่งปันแนวคิด ประสบการณ์ และสื่อความรู้ต่างๆ เพื่อ พัฒนากิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน
7. การติดตามงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องจากทีมผู้ประสานโครงการหรือทีมพี่เลี้ยงระดับอำเภอ
8. ผู้ประสานโครงการหรือพี่เลี้ยงระดับอำเภอ ได้รับการพัฒนาศักยภาพ สามารถเป็นวิทยากรกระบวนการ EAP มีความเข้าใจแนวคิด และการทำงานในลักษณะเครือข่ายตั้งแต่เริ่มต้น

ปัญหาและอุปสรรค

1. งบประมาณภาครัฐมีจำกัด ทั้งในส่วนของหน่วยงานสาธารณสุขและโรงเรียน ไม่เพียงพอกับการดำเนินงาน การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่นขึ้นกับปัจจัยหลายประการ ทีมผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้และทักษะ ในการขอรับการสนับสนุนจากท้องถิ่น
2. บุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนน้อย ภาระงานของครูมาก ช้าซ้อน ไม่สามารถประชุมภายในเครือข่ายโรงเรียน ได้บ่อยครั้งตามแผน
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนบางแห่ง ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายให้เป็นความรับผิดชอบของ ครูอนามัยคนเดียว บุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วม จึงมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน

แนวทางปรับปรุงการดำเนินงานเครือข่าย

(อ้างอิงจากการประชุมมหกรรมเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยพินดี วันที่ 26-27 ส.ค.52)

1. หน่วยงานส่วนกลาง/ต้นสังกัด มีนโยบายส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจน
2. ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดแผนงาน/โครงการที่ชัดเจน ระบุเป้าหมาย ผลลัพธ์ และการประเมินผล
3. พัฒนาระบบสนับสนุน การประสานงาน และการติดตามผลเครือข่ายทุกระดับ
4. จัดเวทีแลกเปลี่ยนภายในเครือข่าย และระหว่างเครือข่ายโรงเรียน เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. เพิ่มการประชาสัมพันธ์ประเด็นสุขภาพที่สำคัญ ทางสื่อมวลชน/สื่อสาธารณะ สร้างความรู้และความเข้าใจ แก่ครอบครัว ร้านค้า และชุมชน ในเรื่องพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ เสริมแรงกิจกรรมสร้างสุขภาพในโรงเรียน
6. พัฒนาศักยภาพทีมผู้ประสานงานโครงการ และทีมพี่เลี้ยงทุกระดับ ในเรื่องการทำงานลักษณะเครือข่าย การติดตามประเมินผล และวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะทีมพี่เลี้ยงระดับอำเภอ เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับเครือข่ายโรงเรียน สามารถสนับสนุน และบูรณาการงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนได้ตามบริบทของพื้นที่
7. จัดทำแนวทางขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากท้องถิ่น สนับสนุนทีมผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
8. การจัดตั้งเครือข่ายโรงเรียน ควรเลือกโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน การเดินทางและการติดต่อสะดวก เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียน รวมทั้งการติดตามผล และการประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ (CUP) ไม่ข้ามเขตพื้นที่รับผิดชอบ
9. พัฒนารูปแบบกิจกรรมในโรงเรียน ได้แก่ จัดกิจกรรมประชาคม เพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะในโรงเรียน จัดกิจกรรมสื่อศึกษา (Media Study) เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อโฆษณา และการบูรณาการความรู้เรื่องสุขภาพ ในหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นต้น

การสรุปการเรียนรู้

ในการดำเนินกิจกรรม ผลลัพธ์ที่ได้ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ดังนี้

1. การสร้างพฤติกรรมเป็นกระบวนการที่ค่อยเป็นค่อยไปและมีพัฒนาการต่อเนื่อง
2. พฤติกรรมใดก่อให้เกิดผลประโยชน์เฉพาะหน้าชัดเจน มีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ตรงกันข้ามถ้าพฤติกรรมใดก่อให้เกิดผลข้างเคียงด้านลบแม้เพียงน้อยนิด จะมีแนวโน้มที่จะไม่ปฏิบัติ หรือปฏิเสธได้โดยง่าย
3. บุคลากรทุกคนมีบทบาทเชิงรุกในกระบวนการปลูกฝังและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้รับบริการ และจากมุมมองด้านนิเวศทางสังคมจะช่วยให้เห็นภาพรวมของการสร้างเสริมสุขภาพ เห็นที่มาของมาตรการทั้งห้าประการตามกฎบัตรรอดตาย รวมทั้งเข้าใจว่าการดำเนินการปลูกฝังหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่งให้เกิดความยั่งยืนในชุมชนหรือเขตพื้นที่บริการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผสมผสานมาตรการทั้งห้าเข้าไว้ด้วยกันให้ได้อย่างลงตัว